

POSTANOWIENIE

Dnia 5 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wiliński (przewodniczący)
SSN Tomasz Artymiuk (sprawozdawca)
SSN Kazimierz Klugiewicz

Protokolant Katarzyna Gajewska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Józefa Gemry
w sprawie J. C.

podejrzanego o czyn z art. 207 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 5 czerwca 2024 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę

od postanowienia Sądu Okręgowego w Zamościu

z dnia 20 września 2023 r., sygn. akt II Kz 335/23

utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w Hrubieszowie

z dnia 13 lipca 2023 r., sygn. akt II K 84/23,

**na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. uchyla zaskarżone
postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w
Zamościu do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

[J.J.]

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 13 lipca 2023 r., sygn. akt II K 84/23, Sąd Rejonowy w Hrubieszowie – po rozpoznaniu wniosku prokuratora o umorzenie postępowania i zastosowanie środka zabezpieczającego w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym – przyjmując, że czyn zabroniony J. C. polegał na tym, że „w okresie od dnia 1 stycznia 2022 roku do dnia 27 grudnia 2022 roku w D. , powiatu h., województwa [...], znęcał się psychicznie i fizycznie nad żoną I. M. w ten sposób, że znajdując się pod wpływem alkoholu wszczynał awantury domowe, podczas których wyzywał ją słowami wulgarnymi, powszechnie uznanymi za obelżywe, poniżał, wypędzał z domu, groził zabójstwem, niszczył jej rzeczy, a także szarpał pokrzywdzoną, popychał, dusił za szyję, uderzał w twarz i w głowę oraz kopał po całym ciele”, a więc wyczerpał dyspozycję art. 207 § 1 k.k., na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k. umorzył prowadzone wobec podejrzanego postępowanie karne wobec niepopelnienia przedmiotowego przestępstwa z uwagi na zniesioną zdolność rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem (pkt I postanowienia) i na podstawie art. 93a § 1 pkt 4 k.k. w zw. z art. 93b § 1 i 5 k.k. w zw. z art. 93c pkt 1 k.k. w zw. z art. 93g § 1 k.k. zastosował względem niego środek zabezpieczający w postaci pobytu w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym (pkt II postanowienia).

Zażalenie na to postanowienie wnieśli podejrzany i jego obrońca.

Podejrzany, kwestionując poczynione w sprawie ustalenia i nie poczuwając się do winy wniósł o „odstąpienie do zastosowania środka zapobiegawczego w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym”.

Zarzuty błędów w ustaleniach faktycznych sformułował również we wniesionym przez siebie środku odwoławczym obrońca J. C. wnosząc o zmianę postanowienie poprzez umorzenie postępowania karnego oraz zastosowanie środka zabezpieczającego w postaci terapii, ewentualnie uchylenie tego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Postanowieniem Sądu Okręgowego w Zamościu z dnia 20 września 2023 r., sygn. akt II Kz 335/23, zaskarżone postanowienie utrzymano w mocy.

Kasację od orzeczenia Sądu odwoławczego wniosła obrońca podejrzanego formułując w nadzwyczajnym środku zaskarżenia zarzuty rażącego naruszenia: prawa procesowego – art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. (pkt. I i II

kasacji), art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 424 § 2 k.p.k. (pkt III kasacji) i art. 424 § 1 pkt 2 k.p.k. (pkt IV kasacji) oraz prawa materialnego – art. 93b § 1 i 3 k.k. i art. 93g § 1 k.p.k. (pkt V kasacji), art. 93b § 1 i 3 k.k. oraz art. 93g § 1 k.k. w zw. z art. 115 § 2 k.k. (pkt VI kasacji). W oparciu o te zarzuty skarżąca wniosła o:

1. „zmianę orzeczenia poprzez umorzenie postępowania karnego i zastosowanie środka zabezpieczającego w postaci terapii ambulatoryjnej (wniosek postawiony z ostrożności procesowej);
2. uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania;
3. uchylenie w całości postanowienia Sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania”.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Rejonowej w Hrubieszowie wniosła o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

W toku rozprawy kasacyjnej, po zwróceniu przez Sąd Najwyższy uwagi stronom na możliwość wystąpienia w toku postępowania przez Sądem Okręgowym okoliczności o jakich mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., zarówno obrońca podejrzanego, jak i prokurator Prokuratury Krajowej wnieśli o uznanie, że z sprawie wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza określona we wskazanym wyżej przepisie i w związku z tym o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu drugiej instancji oraz przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja wniesiona przez obrońcę podejrzanego doprowadziła do uchylenia zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego w Zamościu i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Powodem takiego postąpienia było stwierdzenie przez sąd kasacyjny z urzędu wystąpienia na etapie postępowania przed sądem *ad quem* bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. – tj. nienależytej obsady sądu.

Sąd Najwyższy orzekał w tej sprawie w zakresie szerszym niż określony granicami kasacji i podniesionymi zarzutami (art. 536 k.p.k. w zw. z art. 439 k.p.k.) i wydał w związku z tym orzeczenie o charakterze kasatoryjnym, do czego obligowała go z kolei treść art. 439 § 1 *in principio* k.p.k.

Stwierdzenie wystąpienia w sprawie uchybienia mającego postać bezwzględnej przyczyny odwoławczej związane było z udziałem w składzie orzekającym Sądu

Okręgowego w Zamościu sędziego T.Z. powołanej na urząd sędziego tego Sądu na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3 – dalej w tekście ustawa o KRS z 2017 r.).

W pkt 2 uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNK 2020, z. 2 poz. 7) Sąd Najwyższy zasadnie wywiódł, że „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność w składzie sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3), jeżeli wadliwość procesu powołania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (KPP – skrót SN) oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC – skrót SN)”.

Skład Sądu Najwyższego orzekający w niniejszej sprawie podtrzymuje wypracowane w swoich wcześniejszych orzeczeniach oraz w wyrokach organów międzynarodowych (Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej [TSUE] i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka [ETPCz]) stanowisko: o niespełnianiu przez Krajową Radę Sądownictwa, ukształtowaną w oparciu o przepisy ustawy o KRS z 2017 r., standardu organu konstytucyjnego i konwencyjnego, jako niezależnego od władzy ustawodawczej i wykonawczej, o zachowaniu mocy obowiązującej uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, o braku wpływu na powyższe zarówno: decyzji Trybunału Konstytucyjnego wydanych po podjęciu tej uchwały, jak i orzeczeń Sądu Najwyższego wydanych w składach z udziałem sędziów powołanych na urząd sędziego Sądu Najwyższego z udziałem KRS w składzie określonym przepisami ustawy o KRS z 2017 r., jako dotkniętych uchybieniami z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. lub z art. 379 pkt 4 k.p.c. oraz sukcesywnie

dokonywanych w latach 2017-2023 zmian w ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1093 ze zm. - dalej u.SN) – zob. uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego: z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22 [OSNPiUS 2022, nr 10, poz. 95] i z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 [OSNK 2022, z. 6, poz. 22]; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 27 lutego 2023 r., II KB 10/22 [OSNK 2023, z. 5-6, poz. 28], z dnia 13 kwietnia 2023 r., III CB 6/23; z dnia 19 października 2023 r., I ZB 52/22; z dnia 25 października 2023 r., III CZ 280/23; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 lipca 2022 r., III KK 404/21 [OSNK 2023, z. 5-6, poz. 22], z dnia 12 października 2022 r., III KK 193/20, z dnia 19 października 2022 r., II KS 32/21 [OSNK 2023, z. 5-6, poz. 24], z dnia 14 grudnia 2022 r., II KK 206/21 [OSNK 2023, z. 5-6, poz. 25], z dnia 15 lutego 2023 r., II KK 571/22 [OSNK 2023, z. 5-6, poz. 27], z dnia 6 kwietnia 2023 r., II KK 119/22, z dnia 19 kwietnia 2023 r., III KK 375/21 [OSNK 2023, z. 5-6, poz. 29], z dnia 17 maja 2023 r., V KK 17/23, z dnia 14 czerwca 2023 r., II KK 489/21, z dnia 18 lipca 2023 r., III KS 26/22, z dnia 24 sierpnia 2023 r., V KK 562/22, z dnia 26 września 2023 r., II KK 288/23, z dnia 28 września 2023 r., II KK 55/23, z dnia 11 października 2023 r., III KK 185/23, z dnia 18 października 2023 r., III KK 60/23, z dnia 8 listopada 2023 r., III KK 239/23, z dnia 12 grudnia 2023 r., II KK 74/22; z dnia 20 grudnia 2023 r., II KK 76/23; orzeczenia trybunałów międzynarodowych: wyroki ETPCz – z dnia 22 lipca 2021 r., w sprawie *Reczowicz przeciwko Polsce* [skarga nr 43447/19], z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce* [skargi nr 49868/19 i 57511/19], z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce* [skarga nr 1469/20], z dnia 15 marca 2022 r. [Wielka Izba], *Grzęda przeciwko Polsce* (skarga 43572/18), z dnia 23 listopada 2023 r., *Wałęsa przeciwko Polsce* [skarga nr 50849/21] oraz wyroki TSUE – z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19 i z dnia 21 grudnia 2023 r., C-718/21, i nie znajdując powodów do powielania dokonanej w tych orzeczeniach wykładni do niej się w tym miejscu odwołuje, traktując ją jak własną.

W związku z powyższym oczywistym jest, że do oceny składu Sądu Okręgowego w Zamościu, orzekającego w sprawie J. C. o sygn. akt II Kz 335/23 na posiedzeniu w dniu 20 września 2023 r., mają pełne zastosowanie wszystkie określone w wyżej powołanych judykatach w tym przede wszystkim w uchwale z

dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, kryteria pozwalające na dokonanie tej oceny przez pryzmat przewidzianej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. bezwzględnej przyczyny odwoławczej. Jest to implikowane faktem, co sygnalizowano już na wstępie, udziału w składzie Sądu odwoławczego sędziego T.Z. powołanej na urząd sędziego Sądu Okręgowego w Zamościu na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy o KRS z 2017 r.

Dostrzegając wskazane na wstępie uwarunkowania ustrojowe w postaci roli w procesie nominacji sędziowskich wadliwie powołanej i obsadzonej KRS, w istocie, *a priori*, można było stwierdzić, że dwa pierwsze kryteria testu wynikające w powołanej uchwale, jak i z orzecznictwa organów międzynarodowych (zob. wyrok ETPCz [*Wielka Izba*] z dnia 1 grudnia 2020 r., *Guðmundur Andri Ástráðsson przeciwko Islandii* [skarga nr 26374/18]), wypadły dla nominantki – w tym wypadku sędziego T.Z. – negatywnie. Doszło bowiem w takiej sytuacji do naruszenia prawa krajowego – Konstytucji RP – poprzez złożenie wniosku o powołanie sędziego przez organ ukształtowany odmiennie niż wynika to z jej art. 187, który poprzez „zbliżenie” do władz politycznych nie spełnia swej ustrojowej roli „stania na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów” (art. 186 ust.1). „Naruszenie prawa krajowego” tej rangi musi więc być oceniane jako „dostatecznie poważne”.

W tym stanie rzeczy, ze względu na wskazane wyżej zaszłości, konieczne stało się sięgnięcie po trzeci punkt testu, a więc w oparciu o kryteria wypracowane w orzeczeniach Sądu Najwyższego i organów międzynarodowych oraz konkretne okoliczności związane z osobą sędziego T. Z. ustalenie, czy sędzia ta, która uzyskała nominację w opisywanych warunkach, nie jest stronnictwem, w sytuacji, gdy obalone zostało domniemanie jej bezstronności, które było regułą przed 2018 r. (obecnie bowiem konieczny jest dowód pozytywny bezstronności, gdy uprzednio trzeba było wykazać sytuację przeciwną – brak bezstronności) – zob. uzasadnienie powołanej wyżej uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22.

Test ten dla sędziego T.Z. nie wypadł pozytywnie.

Analiza akt niniejszej sprawy w powiązaniu z dokumentacją uzyskaną z Krajowej Rady Sądownictwa, zawartą w aktach osobowych SSO T. Z., a także

pozyska ną przez Sąd Najwyższy z publicznej domeny Sejmu RP: <https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/page.xsp/krs>, wskazuje, co następuje.

Pani T.Z. na egzaminie sędziowskim we wrześniu 1992 r. uzyskała ocenę dostateczną w związku z czym jej powołanie na stanowisko asesora Sądu Rejonowego w Zamościu miało charakter warunkowy.

W opinii wizytatora Sądu Wojewódzkiego w Zamościu z dnia 25 maja 1994 r. całokształt dotychczasowej pracy wyżej wymienionej na stanowisku asesora sądowego nie pozwalał jeszcze na wydanie jednoznacznie pozytywnej opinii co do kandydowania przez nią na stanowisko sędziego Sądu Rejonowego w Zamościu, w związku z czym Kolegium Sądu Wojewódzkiego w Zamościu w odniesieniu do asesora T.Z. wydało opinię negatywną (0 głosów „za”, 8 głosów „przeciw”).

W kolejnej opinii wydanej w dniu 13 września 1994 r. pracę asesora T. Z. wizytator w zakresie wydajności pracy i stabilności orzeczeń ocenił pozytywnie, zgłaszając zastrzeżenia co do terminowości sporządzanych przez nią uzasadnień wyroków. Kolegium Sądu Wojewódzkiego w Zamościu jednomyślnie poparło kandydaturę wymienionej asesora na stanowisko sędziego Sądu Rejonowego w Zamościu, w związku z czym Krajowa Rada Sądownictwa przedstawiła tę kandydaturę Prezydentowi RP, który postanowieniem z dnia 27 lutego 1995 r., S.P. 112-5-95, powołał Panią T.Z. na stanowisko sędziego Sądu Rejonowego w Zamościu.

W 2005 r. sędzia T.Z. zgłosiła swoją kandydaturę na jedno wolne stanowisko sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Zamościu ogłoszone w M. P. z dnia 12 września 2005 r., Nr 52, poz. 725. W konkursie występowało poza nią jeszcze troje kandydatów. Opinia sędziego wizytatora z dnia 27 października 2005 r. była umiarkowanie pozytywna, aczkolwiek podkreślono w niej gorszą od średniej Wydziału i Okręgu stabilność orzecznictwa, przy badaniu którego, w tym w oparciu o akta spraw, stwierdzono liczne przypadki naruszenia prawa procesowego oraz obrazę prawa materialnego. W głosowaniu nad jej kandydaturą Kolegium Sądu Okręgowego w Zamościu wydało w dniu 30 listopada 2005 r. co do sędziego T.Z. opinię negatywną (1 głos „za” przy 6 głosach „przeciw”). Negatywną opinię sędzia ta uzyskała także na Zgromadzeniu Ogólnym Sędziów Sądu Okręgowego w Zamościu w dniu 9 grudnia 2005 r. (12 głosów „za”. 25 głosów „przeciw”, 13 głosów

„wstrzymujących”). Krajowa Rada Sądownictwa pismem z dnia 15 marca 2006 r. poinformowała Prezesa Sądu Okręgowego w Zamościu o nieprzedstawianiu kandydatury Pani T.Z. do powołania do urzędu na stanowisku sędziowskim.

W 2007 r. sędzia T.Z. zgłosiła swoją kandydaturę na jedno wolne stanowisko sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Zamościu ogłoszone w M. P. z dnia 14 sierpnia 2007 r., Nr 50, poz. 584. W konkursie miała jednego kontrkandydata sędziego P.S. Sędzia wizytator ds. karnych Sądu Okręgowego w Zamościu SSO U.Z. wydała w odniesieniu do sędziego T.Z. opinię pozytywną. Kolegium Sądu Okręgowego w Zamościu w dniu 26 października 2007 r. jednogłośnie (8 głosów „za”) poparło kandydatury obojga sędziów ubiegających się o awans. Natomiast na Zgromadzeniu Ogólnym Sędziów Sądu Okręgowego w Zamościu sędzia P.S., który również posiadał pozytywną opinię wizytatora, legitymował się natomiast krótszym stażem orzeczniczym, uzyskał 36 głosów „za” 2 głosy „przeciw” i 2 głosy „wstrzymujące”, natomiast sędzia T.Z. uzyskała 23 głosy „za”, 9 głosów „przeciw” i 8 głosów „wstrzymujących”.

Pismem z dnia 10 marca 2008 r. Krajowa Rada Sądownictwa poinformowała Prezesa Sądu Okręgowego w Zamościu, że postanowiła nie przedstawiać Prezydentowi RP kandydatury Pani T.Z. w wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim.

W 2009 r. sędzia T.Z. zgłosiła po raz kolejny swoją kandydaturę na jedno wolne stanowisko sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Zamościu ogłoszone w M. P. z dnia 15 czerwca 2009 r., Nr 36, poz. 551. W konkursie miała jednego kontrkandydata sędziego M. K. Sędzia wizytator ds. karnych Sądu Okręgowego w Zamościu SSO U.Z. wydała w odniesieniu do sędziego T.Z. opinię umiarkowanie pozytywną. Kolegium Sądu Okręgowego w Zamościu w dniu 6 października 2009 r. jednogłośnie (5 głosów „za”) poparło kandydatury obojga sędziów. Również Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Okręgowego w Zamościu oddzieliło poparcia obojgu sędziom, z tym, że sędzia M.K., uzyskał 23 głosów „za”, 13 głosów „przeciw” i 4 głosy „nieważne”, natomiast sędzia T.Z. uzyskała 24 głosy „za”, 14 głosów „przeciw” i 2 głosy „nieważne”.

Pismem z dnia 21 stycznia 2010 r. Krajowa Rada Sądownictwa poinformowała Prezesa Sądu Okręgowego w Zamościu, że postanowiła

przedstawić Prezydentowi RP wniosek o powołanie na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w Zamościu Pana K.K., natomiast nie przedstawiać kandydatury Pani T.Z. z wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Okręgowego.

W roku 2018 sędzia T.Z. poparła kandydaturę sędziego Sądu Rejonowego w Biłgoraju Z.Ł. na członka Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej ustawą o KRS z 2017 r., ostatecznie wybranego przez Sejm RP na członka tej Rady, a w 2019 r. zgłosiła swoją kandydaturę na jedno z dwóch wolnych stanowisk sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Zamościu ogłoszone w M. P. z 2019 r., poz. 581. W postępowaniu konkursowym miała dwie kontrkandydatki: sędziego Sądu Rejonowego w Biłgoraju M.C. oraz sędziego Sądu Rejonowego w Hrubieszowie B. Z.

W dniu 30 września 2019 r. sędzia wizytator d/s karnych SSO U. Z., na podstawie badania aktowego i wyciągniętych na ich podstawie wniosków, wydała negatywną ocenę kwalifikacji sędzi T.Z. do objęcia stanowiska sędziego Sądu Okręgowego w Zamościu.

Na posiedzeniu w dniu 29 stycznia 2020 r. Kolegium Sądu Apelacyjnego w Lublinie podjęło uchwałę o odstąpieniu od opiniowania kandydatów na wolne stanowiska sędziowskie w Sądach Okręgowych w Lublinie, Siedlcach i Zamościu.

Zgromadzenie Ogólne Sędziów Apelacji Lubelskiej na posiedzeniu w dniu 31 stycznia 2020 r. podjęło natomiast uchwały następującej treści:

- nr 1 „Zgromadzenie Ogólne Sędziów Apelacji Lubelskiej, aprobuje stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w uchwale połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, w trosce o zachowanie właściwego przebiegu procedury nominacyjnej na zwolnione stanowiska sędziowskie, odracza posiedzenie w sprawie opiniowania kandydatów do objęcia urzędu sędziów sądów okręgowych na obszarze apelacji lubelskiej do czasu nowego ukształtowania ustroju Krajowej Rady Sądownictwa, zgodnie z regulacją zawartą w art. 187 Konstytucji RP, z poszanowaniem zasady trójpodziału władzy i prawa każdego obywatela do rozpoznania jego sprawy przez niezależny i niezawisły sąd”;

- nr 2 „Zgromadzenie Ogólne Sędziów Apelacji wskazuje, że w świetle wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 19 listopada 2019 r. oraz uchwały połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., jak również wielu uchwał zgromadzeń i zebrań sędziów, Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3), nie jest organem niezależnym od pozostałych władz i jako taki organ, nie wypełnia konstytucyjnych obowiązków stania na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Uczestniczenie w procedurze konkursowej na wolne stanowiska sędziowskie w aktualnym stanie prawnym i atmosferze konfrontacyjnej wobec sędziów wypowiedzi przedstawicieli władzy wykonawczej i ustawodawczej, nie da się pogodzić z zasadą niezależności i niezawisłości sędziowskiej.

Zgromadzenie Ogólne apeluje do kandydatów na stanowiska sędziowskie w ramach aktualnie toczących się procedur konkursowych o rozważenie wycofania swoich kandydatur w celu niedopuszczenia do prowadzenia konkursów przez organ aktualnie sprawujący funkcję Krajowej Rady Sądownictwa.

Zgromadzenie Ogólne wskazuje ponadto, że zgodnie z art. 58 § 2 i 4 u.s.p. (ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych – uwaga SN) w aktualnym brzmieniu kandydatury są przedstawiane Krajowej radzie Sądownictwa po zaopiniowaniu przez zgromadzenia ogólne sędziów. Tymczasem w ramach przeprowadzonych procedur konkursowych właściwe zgromadzenia ogólne podejmowały uchwały o czasowym odraczaniu opiniowania, co nie stanowiło odstępiania od opiniowania, a jedynie jego odroczenie w czasie. Mimo to ich stanowiska były pomijane i kandydatury na stanowiska sędziowskie były przedstawiane Krajowej Radzie Sądownictwa pomimo braku opinii samorządu sędziowskiego.

Uczestniczenie w przeprowadzanych konkursach, pomimo braku opinii przedstawicieli samorządu sędziowskiego, stanowi świadome godzenie się na łamanie konstytucyjnej zasady niezależności sądów i niezawisłości sędziów”;

- nr 3 w przedmiocie ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw

uchwalonej przez Sejm na posiedzeniu w dniu 20 grudnia 2019 r. (tzw. ustawa kagańcowa – uwaga SN):

„Zgromadzenie Ogólne Sędziów Apelacji Lubelskiej negatywnie opiniuje przedmiotową ustawę jako naruszającą art. 10 oraz art. 178 Konstytucji RP, z których wynika, że prawo o ustroju sądów powszechnych powinno być stanowione z poszanowaniem trójpodziału władzy i równoważenia władz oraz zasady niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

Zgromadzenie apeluje do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy o niepodpisywanie ustawy i zainicjowanie procesu legislacyjnego zmierzającego do rzeczywistej reformy wymiaru sprawiedliwości w Polsce z zachowaniem standardów demokratycznego państwa prawa przewidzianego w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i Traktacie Unijnym”.

Poszczególne uchwały uzyskały w głosowaniu następujące wyniki:

- uchwała nr 1 – 61 głosów „za” i 8 głosów „przeciw”,
- uchwała nr 2 – 67 głosów „za” i 2 głosy „przeciw”,
- uchwała nr 3 – 56 głosów „za” i 13 głosów „przeciw”.

Pomimo wskazanych wyżej jednoznacznych stanowisk samorządu sędziowskiego, żadna z kandydatek na urząd sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Zamościu swojej kandydatury nie wycofała.

W toku postępowania w Krajowej Radzie Sądownictwa Zespół KRS, po posiedzeniu w dniu 6 marca 2020 r., postanowił rekomendować Radzie wystąpienie z wnioskiem do Prezydenta RP o powołanie na urząd sędziego w Sądzie Okręgowym w Zamościu sędziów M.C. i B.Z. (po 3 głosy „za”, przy braku głosów „przeciw” i „wstrzymujących się”), które posiadały bardzo dobre opinie sędziów wizytatorów. Natomiast w odniesieniu do sędziego T. Z., która jako jedyna została przez wizytatora – o czym była już mowa wyżej – zaopiniowana negatywnie, wszyscy członkowie Zespołu wstrzymali się od głosu.

Pomimo takich wskazań Zespołu na posiedzeniu plenarnym Rady w dniu 12 marca 2020 r. podjęta została Uchwała Nr [...] o przedstawieniu Prezydentowi RP wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na dwa stanowiska sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Zamościu sędziów M.C. i T.Z. oraz nieprzedstawianie wniosku o powołanie do pełnienia tego urzędu sędziego B. Z.

Jak wynika z protokołu posiedzenia plenarnego i z zapisu elektronicznego jego przebiegu, wątpliwości członka Rady M. N. wzbudziła ocena kwalifikacyjna sędziego T.Z. dokonana przez sędziego wizytatora. Po uzyskaniu dodatkowych informacji od członków Zespołu KRS D.D. i J.K. oraz przeprowadzeniu głosowania w trybie niejawnym poszczególne kandydatki otrzymały następujące wyniki:

- sędzia M.C.: 12 głosów „za”, 0 głosów „przeciw”, 5 głosów „wstrzymujących” i 0 głosów „nieważnych”,
- sędzia T.Z.: 10 głosów „za”, 0 głosów „przeciw”, 6 głosów „wstrzymujących” i 1 głos „nieważny”,
- sędzia B.Z.: 6 głosów „za”, 3 głosy „przeciw”, 8 głosów „wstrzymujących” i 0 głosów „nieważnych”.

Uzasadniając swoją decyzję co do przedstawienia Prezydentowi RP kandydatury sędziego T.Z. i nieprzedstawianiu kandydatury sędziego B. Z., wskazano, że Rada pomimo negatywnej oceny kwalifikacyjnej sporządzonej przez sędziego wizytatora co do pierwszej ze wskazanych wyżej sędziów, uwzględniła uwagi zgłoszone do tej oceny przez kandydatkę i nie podzieliła wniosków wizytatora. Zdaniem KRS treść oceny nie pozwala na wysnucie wniosku tożsamego z końcową konkluzją wizytatora. Niewątpliwie kandydatka dopuściła się pewnych uchybień, natomiast nie miały one tak rażącego charakteru, aby miały skutkować negatywną oceną jej pracy. Powołano się przy tym na dane statystyczne dotyczące stabilności orzeczeń, poziomu załatwialności oraz terminowości sporządzania uzasadnień, a wreszcie pozytywną ocenę Prezesa Sądu Rejonowego w Zamościu oraz przemawiający na jej korzyść, w porównaniu z sędzią B.Z., znacząco dłuższy staż zawodowy.

W posiedzeniu plenarnym Rady i w głosowaniu brał udział m.in. sędzia Z.Ł., któremu listę poparcia na członka KRS w 2018 podpisała zarówno – co sygnalizowano wyżej – sędzia T.Z., jak i druga z ostatecznie rekomendowanych sędziów M.C. Ta ostatnia już w dniu 18 grudnia 2020 r. odebrała od Prezydenta RP nominację na stanowisko sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Zamościu. Natomiast sędzia T.Z. powołana została do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Okręgowego w Zamościu dopiero postanowieniem Prezydenta RP z dnia 13 marca 2023 r., nr 1130.21.2023, a nominację odebrała w

dniu 23 marca 2023 r. Nastąpiło to więc po podpisaniu przez sędziego T. Z. po raz kolejny w 2022 r. listy poparcia na członka Krajowej Rady Sądownictwa II kadencji w składzie określonym ustawą o KRS z 2017 r., sędziego Sądu Rejonowego w Biłgoraju Z.Ł.

Nie ulega wątpliwości, a to wobec okoliczności wynikających z powołanej wyżej dokumentacji, że kariera zawodowa sędziego T. Z. od roku 2018 była w sposób bezpośredni związana z udzielonym przez nią poparciem dla kandydatury sędziego Z. Ł. na członka Krajowej Rady Sądownictwa, nie spełniającej, w świetle orzeczeń Sądu Najwyższego oraz organów międzynarodowych, standardu organu niezależnego od władzy ustawodawczej i wykonawczej. Co więcej, poważne wątpliwości co do transparentności budzić musi samo postępowanie konkursowe prowadzone przez KRS, a w szczególności jego wynik. Pomijając nawet kwestię, że czy w rzeczywistości przedstawienie Prezydentowi RP z wnioskiem o powołanie na urząd sędziego sądu okręgowego osoby sędziego T.Z. było spowodowane wyłącznie odmienną od dokonanej przez sędziego wizytatora oceną kwalifikacji zawodowych tej kandydatki oraz dłuższym niż u sędziego B.Z. – posiadającej przecież nie budzącą jakichkolwiek wątpliwości bardzo dobrą opinię kwalifikacyjną – stażem orzeczniczym, nie można nie zwrócić uwagi na odmienny, niż ostatecznie dokonany przez KRS, wynik postępowania przed trzyosobowym Zespołem tego organu. Zdaniem Sądu Najwyższego nie można również wyłącznie za przypadek uznać faktu wystąpienia do Prezydenta RP z wnioskiem o powołanie dwojga sędziów, którzy udzielili poparcia kandydaturze na członka KRS sędziemu Z.Ł. (uczyniła to również sędzia M.C.), który wziął udział w posiedzeniu plenarnym Rady, na którym zapadła uchwała z dnia 12 marca 2020 r., Nr [...] i nie wyłączył się od głosowania, a odrzucenie kandydatury sędziego, który nie udzielił w 2018 r. poparcia temu i żadnemu innemu kandydatowi na członka KRS.

Potwierdzeniem zaangażowania Pani T.Z. w destrukcyjne dla porządku prawnego w Polsce działania ówczesnej opcji politycznej było też – w okresie pomiędzy uchwałą KRS o przedstawieniu wniosku o jej powołanie na urząd sędziego w Sądzie Okręgowym w Zamościu (12 marca 2020 r.) a wręczeniem nominacji (23 marca 2023 r.) – udzielenie po raz kolejny poparcia kandydatowi na następną kadencję niekonstytucyjnej KRS – sędziemu Z.Ł. Uczyniła więc to sędzia

T.Z. mając bez wątpienia świadomość – a to wobec wielu rozstrzygnięć Sądu Najwyższego (przykładowo powołana wcześniej uchwała połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 oraz uchwała siedmiu sędziów z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22), czy też międzynarodowych Trybunałów (zob. wyroku ETPCz i TSUE wskazane już w tym uzasadnieniu), jak destrukcyjne dla polskiego wymiaru sprawiedliwości są „reformy” wprowadzane w tym czasie w życie. Nie powstrzymało jej przed akceptacją tych działań (podpisanie list poparcia) również stanowisko gremiów samorządu sędziowskiego wyrażone w sposób dobitny w powołanych w tym uzasadnieniu uchwałach.

Trudno przypuszczać, że sędzia T.Z., z uwagi na swoje doświadczenie i staż orzeczniczy, nie uświadamiała sobie znaczenia własnych działań wpisujących się w politykę ówczesnej władzy wykonawczej (Ministra Sprawiedliwości).

Wskazane zachowanie tej sędzi świadczy o pełnej – formalnej i personalnej – akceptacji przez nią przeprowadzonych od 2017 r. niekonstytucyjnych zmian w sądownictwie, których myślą przewodnią było ograniczenie niezależności sądów i pełne ich podporządkowanie władzy wykonawczej. Działanie takie, w konkretnych okolicznościach związanych z osobą SSO T.Z., uprawniają do konkluzji, że sąd w składzie z jej udziałem nie spełniał standardów niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 KPP i art. 6 ust. 1 EKPC, skutkując wystąpieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Ocena ta prowadzi w konsekwencji do wniosku, że w niniejszej sprawie doszło do zmaterializowania się uzasadnionych wątpliwości, odnośnie do instytucjonalnej bezstronności wskazanej sędziego – do którego to kryterium nawiązano na wstępie niniejszych rozważań – i przełamania zasady domniemania niezawisłości i bezstronności wynikających z okoliczności powołania tej osoby na urząd sędziego sądu wyższego rzędu w nietransparentnej procedurze z udziałem niekonstytucyjnego organu.

Reasumując, ujawnienie się w sprawie zaskarżonej kasacją bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., musiało skutkować uchyleniem zaskarżonego postanowienia w całości.

Wobec powodu wydanego przez Sąd Najwyższy orzeczenia kasatoryjnego za przedwczesne uznać należy odnoszenie się do zarzutów sformułowanych przez obrońcę podejrzanego w kasacji. Rozważenie takich zarzutów, w tym ich ewentualnych dalszych konsekwencji, będzie możliwe po przeprowadzeniu rzetelnego postępowania odwoławczego przez sąd ustanowiony ustawą.

Rzeczą Sądu Okręgowego w Zamościu, przy ponownym rozpoznaniu sprawy, będzie takie ukształtowanie składu orzekającego tego Sądu, które powoli na uniknięcie stwierdzonego przez Sąd Najwyższy uchybienia.

Kierując się przedstawionymi wyżej powodami orzeczono jak w części dyspozytywnej wyroku.

[J.J.]

[ms]

Tomasz Artymiuk Paweł Wiliński Kazimierz Klugiewicz